

A BÁNYÁSZ

ELŐFIZETÉSI ÁRA:
 Egész évre ... 12 K. | Félévre ... 6 K.
 Negyedévre... .. 3 K.
 HIRDETÉSEK DIJSZABÁS SZERINT.

Felelős szerkesztő:
 Dr. BISCHITZ BÉLA

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Budapest, IV., (Belváros) Molnár-u. 33. II.
 TELEFON 108—00.

Közlemények átvételét csakis a forrás megnevezésével engedjük meg.

A vasérc kivétel mint adó alap.

Irtunk már erről a kérdésről és attól tartunk, még sokáig fogunk írni, amíg ott megszivlelik, ahová szól. De ez nem tart vissza bennünket a kapu döntésétől. Addig, addig, hogy mégis megnyílik. És ha már tétlenül türjük, hogy vasércünket a külföldre kizsákmányolják, legyen legalább az államnak, az adókincstárnak valamelyes jövedelme belől.

Az adófizetés sohasem volt a kellemes polgári kötelességek közé sorolható — ezért a szívós igyekezet, melyet az adójövedelem mindenkori élvezői, ujabban az alkotmányos kormányok is az adózás mértékének emelése érdekében kifejtettek, a leleményesség és furfang ezer eszközével találja magát szemben az adófizetők részéről.

A kirótt adók terhétől való szabadulás törekvése, az állam adójövedelmének szempontjából azonban jelentőséggel csak kivételes esetekben bír, a melynek egyikére reámutatni célja az alábbi soroknak.

Az apró ügyeskedéseknek eredménye ugyanis minden olyan esetben, amikor helyföldi termelés és fogyasztás eseteiről van szó, legfeljebb az lehet, hogy a termelő a fogyasztóra, illetve egyik termelő a másikra háritja át az őt illető adóteher egy részét anélkül, hogy ezáltal az államháztartás jövedelme csökkenést szenvedne.

Másképen áll azonban a dolog ott, ahol nyers-termények kivételéről van szó, amelyek ha nyers állapotukban adózatlanul maradnak, a külföldön való feldolgozás révén az adójövedelem szempontjából az államra nézve teljesen elvesznek.

Ilyen »fonde perdu« kategóriába tartozik gazdasági életünk egyik legsajnálatramúltóbb kérdése, a vasérc kivétel.

A vasfogyasztás mesés arányu emelkedése minden vasércvagyonnal rendelkező ország kormányának figyelmét erre a kérdésre irányította. A rengeteg ércvagyon felett rendelkező országok sorra

szorítják meg az eddig korlátlanul folyó érc kiviteli üzleteket; egyedül nálunk nem történik semmi, hogy az ipari életben vezető szerepet játszó vasgyártás feltételei az utánunk jövő nemzedékek részére biztosítottassanak. Nemcsak hogy az érc kivétel meggátolására nincs reményiségünk, de az ország emez értékes javával való könnyelmű játék még tetéződik azzal is, hogy a tömérdek vasércet az idegen érdekek hizlalására jóformán adómentesen engedjük kihurcolni.

Magyarországtól növekedő irányzat kereteiben ma már 8 millió métermázsa ércet visznek el idegenbe; többet mint felét egész érc termelésünknek.

Ebből a roppant értéket képviselő mennyiségből az idevágó hivatalos kimutatások tanúsága szerint együttvéve mintegy 18.000 K adójövedelme van a kincstárnak, holott helyes gazdasági politika segítségével ez az érc mennyiség legalább 1 millió korona közvetlen adójövedelem alapját képezhetné.

Az 1875. évi 27-ik törvénycikk a bányatermékek után a bányák tiszta adójövedelmét véve alapul 5 százalékos adót állapít meg.

Ennek a mérsékelt megadóztatásnak nyilvánvaló intenciója a hazai bányaművelés ügyének elősegítése volt. Kedvezni annál inkább lehetett a bányauzemeknek, mert azidő szerint jóformán az egész bányatermelés itthon dolgoztatván fel, ugyanezen évi 24. t.-c. 5. §-a gondoskodott arról, hogy a nyers-terményeket feldolgozó iparvállalatok adója magasabb kulcs szerint vettessék ki.

A törvényes helyzet tehát a vasérc dolgában ma úgy alakul, hogy az itthon feldolgozott vasérc révén az állam 15% jövedelmi adóban részesül, ellenben a kihurcolt vasérc után már csak 5% jövedelemre tehet szert, de amint az adófizetési adatok bizonyítják, a törvényes intézkedések gyöngéinek kihasználásával ez az 5%-os jövedelem is megsemmisül.

A törvény ugyanis úgy intézkedik, hogy a bányai adó a bányavállalat tiszta jövedelme után vetendő

ki. Az adófizetés terhe alól való szabadulásnak az a módja divatozik tehát az idegen bányavállalatoknál, hogy jövedelmet nem mutatnak ki. Ennek több útja is van. Pl. megalakul az érdekeltség oly módon, hogy a vasércet ki-ki a hozzájárulás arányában természetben veszi át. Ilyenkor állítólag nincs jövedelem, mert az érc a mindenkori önköltségi áron lesz a részvényeseknek átszámítva, magának a vállalatnak tehát kimutatható nyeresége nincsen.

Más esetben különféle címenek a termelvény oly magasán lesz megterhelve, hogy az elért termelési ár és az érc forgalmi értéke között különbség nem lévén, a bányavállalatnak mérlegszerű tiszta jövedelme megint nincsen.

A törvény gyengeségével való illetően perfid játékot üzni csak a kivitelre dolgozó vállalatnak van érdekében, mert a hazai bányamű legtöbb esetben azonos lévén a feldolgozó vasipari vállalattal, tiszta jövedelmének nagy részét inkább a bányaműveletnél mutatja ki, ahol kisebb adókulcs szerint terhelhetik meg.

Ma, amidőn az adóreform új és igazságos alapon igyekszik az adóterhet elosztani, itt az ideje annak, hogy az adókivetéssel foglalkozó hivatalos tényezők véget vessenek a kivitelre dolgozó vasbányavállalatok állammegkárosító üzemeinek s legalább annyiban nyugtassák meg az érckivitel ellen hasztalanul küzdő közvéleményt, hogy a kizsákmányoltatás adómentes folytatását tegyék lehetetlenné.

Hogy milyen alapon és meddig lehet a vasércet értékelni és megadóztatni, arra a következőkben mutatunk rá.

Az osztrák-sziléziai vaskohókban, a melyek beviteli ércekre vannak utalva, 1% vastartalom a vaskőben 5-5—6 fillér forgalmi értékkel bír. A 45% vastartalmu rudobányai vaskő tehát 100 kg.-ként 45×5.5 legalább 2.50 koronára értékelhető. Ha ebből a 97 fillér kiviteli fuvarbérköltséget és 50 fillér érctermelési árat levonjuk, marad idehaza legalább 1 korona tiszta haszon, mely a bányaadóztatás jövedelméül szolgálhat.

Ugyanilyen eredményre jutunk, ha a szepes megyei pörkölt pátvasköveket tesszük számításunk alapjául.

Az 52% vastartalmu pörkölt vasérc forgalmi értéke Ausztriában kerekén 3.00 kor. Ebből 75 fillér vasúti fuvarbérköltséget, 1 korona termelési és pörkölt kiadást levonva: 1.25 korona marad a hazai megadóztatás részére.

Az 5%-os bányaadó alapján tehát a 8 millió kiviteli érc után:

$8,000,000 \text{ q} \times 1 \text{ kor.} \times 5\% = 400,000 \text{ kor.}$
egyenes bányaadójövedelme kellene lennie a kincstárnak és nem 18.000 kor., amint az ma van.

Vajjon ki viseli e hosszú évek óta folyó milliókra menő megkárosításnak súlyos felelősségét?

Ámde nem szabad az adóztatás e kis mértékével, amely vasércre visszaszámítva 100 kg.-ként mindössze 5 fillért jelent, megállapodni, hanem tekintetbe véve azt a körülményt, hogy a kiviteli ércekből termelt vasárk a hazai iparvállalati adófizetés keretéből végképen elvonatnak; ki kellene vetni a 10%-os iparvállalati adót is a kivitelre dolgozó bányavállalatokra, amikor is

$8 \text{ millió q} \times 1 \text{ kor.} \times 15\% = 1,200,000 \text{ kor.}$
volna az állam adójövedelme.

Számadatokkal könnyen beigazolható, hogy a magyar vasérc az ausztriai kohókban egyező vastartalomra átszámítva, legalább 100 fillérrel olcsóbbak 100 kg.-ként, mint más országokból oda importált ércek. Az új adóztatás révén származó 15 filléres megterhelés tehát a további érckivitelnek gátat szabni semmi esetre sem fog, s ezért minden aggodalom nélkül azonnal alkalmazható. Ez esetben ritka kivételképen egy olyan adótörvény látna napvilágot, melyet az ország egész közvéleménye osztatlan meglelégedéssel üdvözölne.

A m. kir. iparfelügyelők tevékenysége az 1909. évben.

Vaskos kötetben számol be az országnak az ipari főfelügyelőség a kerületi iparfelügyelők 1909. évi működéséről. Szinte mélabus akkorddal kezdődik a jelentés. »Ez az év« mondja a jelentés — »nem volt alkalmas sem nagyobb iparfejlesztési, sem szervezési munkálatok indítására.« Miért nem volt alkalmas? Ki ne tudná, hogy az adózás politikai harcok miatt. És így az iparfelügyelők teljes idejüket rendes, szabályszerű teendőik végzésére fordíthatták. És a jelentés tanubizonyossága annak, írja a »Közlekedés és Közgazdaság« című hetilap — hogy szorgalmas és hasznos munkát végeztek.

A jelentés szerint az 1909. év csendes, zavartalan működésben telt el. Az iparfelügyelők az általános utasításuktól folyó teendőikön kívül nem igen voltak elfoglalva. Különleges megbízásaik ritkán voltak. Ez az év nem volt alkalmas sem nagyobb iparfejlesztési, sem szervezési munkálatok indítására, amelyek az iparfelügyelők idejének egy részét is lefoglalhatták volna. Így tehát teljes idejüket rendes szabályszerű teendőik végzésére fordíthatták, ami eljárásaik és intézkedéseik számában, a szolgálat összes ágazataiban, kifejezésre is jut. Így a gyárvizsgálatok terén 1150-el végeztek többet az előző évben teljesítetteknél. A gyárvizsgálatokból folyó intézkedések száma is 1903-al növekedett. Növekedés észlelhető a szoros értelemben vett egészségügyi intézkedések terén is. Ugyazintén növekedett a telepengedélyezési eljárások száma is. A gőzkazánvizs-

gálatok terén is szaporodtak az eljárások, kivéven a gőzkazán-viznyomási próbákat, amelyek számában némi visszaesés mutatkozik. Ez azonban öt éves időszakban ismétlődően, nem jelent egyebet, mint hogy az 1909. évben kevesebb gőzkazán vált viznyomási próbára esedékessé. Az építkezések munkásvédelmi vizsgálata terén szintén emelkedés tapasztalható az eljárások számában.

Az iparfelügyelet által nyújtható adatokból ítélve, az iparfejlődés sem lépte át a természetes, csendes fejlődés határait. Az ipartelepek számában, valamint a munkások létszámában észlelhető szaporulat nagyjában az előző évekkel egyezik. Hasonlóképp megegyezik a gőzkazánok számában és azok fűtőfelületében mutatkozó növekedés, ugyiszintén a hajtóerőt szolgáltató gépek száma és hajtóereje tekintetéből mutatkozó többlet is. Létesült összesen 1106 ipartelep, amelyeknek nagyobb része gőzkazán nélküli kisebb ipartelep.

Gőzkazán-robbanás az 1909. évben egy volt.

A munkásjóléti intézmények terén igen mérsékelt volt a haladás.

Az 1909. évben a 41 iparfelügyelői kerületben összesen 9433 (1908-ban 8283) gyárvizsgálat tartott; kazánviznyomási próba 6811 végeztetett. Ehhez számítandó még az eladásra szánt új lokomobilokon végzett 206 viznyomási próba, úgy hogy összesen 7017 kazánpróba tartatott; míg a megejtett belső szerkezeti vizsgálatok (belső revíziók) száma 9637 volt. A kazánszemlék száma 11.204-re rugott. Ezen adatokat az 1908. évi adatokkal összehasonlítva, kitűnik, hogy az 1909. évben 1150 gyárvizsgálattal több, 348 kazánpróbával kevesebb és 39 szerkezeti vizsgálattal több tartatott. A megtartott kazánszemlék száma az 1908. évi számhoz képest 632-vel emelkedett. Az iparfelügyelők tehát az 1903. évi működéshez képest ismét nagyobb tevékenységet fejtettek ki. A kerületi iparfelügyelők elvégezték továbbá 196 acetilénkészülék vizsgálatát, résztvettek 258 telepengedélyezési tárgyaláson, 579 balesetvizsgálaton. A felsorolt munkák végzésére uton, tehát székhelyükön kívül, összesen 7223 napot töltöttek, ami fejenként átlag 190 napot tett ki; székhelyükön, de a hivatalon kívül továbbá összesen 1972 napot töltöttek, ami fejenként átlag 29 napot tett ki. — A gyárvizsgálatoknak, vagyis az iparfelügyelők leg-

fontosabb tevékenységének nagyobbmértvű emelkedését elsősorban a székesfővárosban az ipari főfelügyelőség által, továbbá a budapest-vidéki, kolozsvári, lugosi, miskolci, nagyszombati, pécsi és szombathelyi ker. iparfelügyelőségek által végzett nagyobb számu vizsgálatok idézték elő. A balesetvizsgálatokon való részvételek számának csökkenése részben az iparfelügyelők másoldalú és egyre fokozódó elfoglaltságával magyarázható. Az 1909. évben megvizsgáltatott 9433 gyártelep, az 1908. évi 8283-hoz képest tehát 1150 az emelkedés.

Az ipari felügyelet az 1909. évben 9433 telepen összesen 351.028 alkalmazottra terjedt ki. Legnagyon emelkedés a gépgyártási és elektromosági iparcsoportban volt, hol 7971-el több volt az alkalmazottak száma az 1908. évinél. A gyártelepeken alkalmazott 351.028 egyén közül 28.039, vagyis 7.9%, kereskedelmi és műszaki tisztviselő vagy művezető, 307.608, vagyis 87.8%, gyári munkás és 15.381, vagyis 4.3%, inas volt. Nem szerint osztályozva a táblázat 281.885 férfi és 69.143 nő alkalmazottat tüntet fel, vagyis a százalékos arányszám 80.3%, illetőleg 19.7%. Kor szerint az összes alkalmazottak 90.1%-a felnőtt, 9.9%-a 16 éven aluli volt. Iparcsoportonként tekintve, mint az előző években, úgy 1909-ben is a fonó- és szövőiparban alkalmaztak legnagyobb arányban fiatal munkásokat; a százalékos arányszám 23.9%. Az egyes iparfelügyelői kerületeket tekintve, a fiatal munkások tekintetében a sátoraljai helyi kerületben volt legkedvezőtlenebb az arányszám, hol az összes alkalmazottakhoz viszonyítva 23.3% volt a fiatal munkások száma.

Az építész-iparfelügyelő összesen 380 építkezést vizsgált meg; a megvizsgált telepek száma tehát ezekkel, valamint a pénzügyminiszteri szakközégek által megvizsgált 31 kincstári iparteleppel együtt összesen 9844 volt.

1909. évben megvizsgált 9433 telepen összesen 17.526 intézkedésre volt szükség, tehát 1093-al többre, mint az 1903. évben. Az intézkedések közül 4592 az 1884. évi XVII. törvénycikk (ipartörvény) határozmányainak be nem tartása miatt, 12.934 pedig az 1893. évi XXVIII. t.-c.-be (az ipari és gyári alkalmazottaknak baleset elleni védelméről és az iparfelügyelőkrol), továbbá az 1891. évi XIII. (a vasárnapi munkaszünetről) és végül az 1907. évi XIX. (ipari

Festékek

és lakkok

(B 318/40)

■ megbízható, szolid és olcsó beszerzési forrása ■
Krayer E. és Társa, Budapest

festék-, kence- és lakkgyára

Főraktár és iroda:
V., Váci-út 6. sz.
„Krayer festékudvar.“

Őcs. és kir. Fensége, József főherceg udv. szállítója. A m. kir. államvasutak, állami gép- és vasgyárak, az összes waggongyárak, Budapest főváros szállítói.

és kereskedelmi alkalmazottaknak betegség és bal-
eset esetére való biztosításról) törvénycikkbe ütköző
szabálytalanságok orvoslása céljából történt. A 17.526
esetből 1115 munkarend hiányára, 385 munkarend-
ben talált szabálytalanságra, 767 munkásjegyzék hiá-
nyára, 198 munkásjegyzék hiányos vezetésére, 221
munkakönyvek teljes hiányára, 597 munkakönyvek
részbeni hiányára, 658 munkások bejelentésének
hiányos voltára. 173 inas-szerződés hiányára, 402
fiatal munkások törvényellenes foglalkoztatására, 76
bérfizetés körüli szabálytalanságok és jogtalan le-
vonásokra, 264 munkáslakások és hálólhelyiségek
meg nem felelő voltára, 8 élvezhető ivóvíz hiányára,
46 gyufagyárakra kötelező különleges egészségügyi
szabályok meg nem tartására, 521 egészségtelen
munkahelyiségekre, 111 árnyékszékek hiányos voltára
vagy tisztátlanságára, 210 rossz és tűzveszélyes
világításra, 526 rozoga épületek-, lépcsők- és hág-
csókra, 160 meg nem felelő létrákra, 766 leesés
veszélyével fenyegető állapotokra, 573 hajtógépek
körüli, 937 pedig közlőművekben tapasztalt szabály-
talanságokra, 1751 szijkorongok, hajtószijak és kö-
télek hiányos burkolására, illetőleg elkerítésére
munkagépeken, 943 fogaskerék hiányos elkerítésére,
illetőleg burkolására, 597 védőkészülékek hiányára
fűrész- és egyéb famegmunkáló-gépeken, 184 védő-
készülékek hiányára szerszágépeken, 116 védőkészü-
lékek hiányára sajtókon, 16 védőkészülékek hiá-
nyára centrifugákon, 153 védőkészülékek hiányára
köszörülő- és csiszoló-korongokon, 46 védőkészülékek
hiányára mechanikai fonó- és szövőgépeken, 229
felvonókon észlelt szabálytalanságokra, 29 respirá-
torok hiányára, 655 tűzveszélyes, robbanással vagy
leforrázással fenyegető állapotokra, 75 nagyfeszül-
tségű elektromos vezetékek körül tapasztalt szabály-
talanságokra, 833 kötszerek hiányára, 532 gőzkazánok
körüli tapasztalt szabálytalanságokra és 2653 egyéb
intézkedésekre vonatkozott.

A sztrájkmozgalmak az 1909. évben kisebb
számban léptek fel, igen sok esetben nem anyagi,
hanem más szempontok, nevezetesen a munkaadók
és munkásszervezetek szervezkedési rendszeréből
keletkező összeütközések voltak e mozgalmak irá-
nyítói.

BORHEGYI

LITHIUMOS BORVIZ

Borhegyi a legolesőbb lithionviz. Sziklából fakadó
természetes ásványviz, Űdit és gyógyit! Megrendelhető:
A „Magyar Ásványviz Forgalmi és Kiviteli R.-T.”-nél
(B. K. 333/44.) Budapest. Telefon 162—84.

✂ HAZAI HIREK. ✂

A komlói szénkincs.

35-ik számunkban hirt adtunk az állami szénbá-
nyászat szerencséséről, ami a komlói hatalmas szén-
lelettel érte. Ez a hírünk élénk — és hozzátehetjük,
hogy — kellemes feltűnést keltett. Annál jobban
sajnáljuk, hogy a hír félreértésre adott alkalmat,
amennyiben egy minden tekintetben kiválónak is-
mert bányászati szakérő a cikk egy passzusát magára
vette. Loyalitásból levelét szó szerint kiadjuk:

Lónyatelep, 1910. szeptember 2.

Becses lapjának „A Bánya” f. hó 28-án kelt 35.
számu példányában „Óriási szénkincslelet Komlón”
cikkben, valószínűleg téves információk alapján egy reám
nézve compromittáló kitétel csuszott be és pedig a kö-
vetkező: „Az államit megelőző magán üzem is erősen
kutatót ulána, de sikertelenül. Sőt mernők állítani, hogy
mellette dolgoztak teljes 9 éven át, sejtellemmel sem
bírván arról, hogy mellettük a keresett szénkincs.”

Az állami üzem előtt a Dunántuli köszénbánya r.
társaság tulajdona volt Komló, s én voltam a bánya
vezetője s igenis már 1908-ik évben szeptember hónap-
ban furtuk meg a 11-től 12 m. vastagságu főtelepet.

Ezen telep felkutatása s constatálása volt az állami
vétel alapja, s a jelenlegi állami üzem ezen általam ve-
zetett furások. alapján, a bányában teljesített feltárási
munkálatok által ütötte meg a fent jelzett vastag telepet.

Tekintve becses lapjának megbízhatóságát, kérem
ezen cikk helyreigazítását. Allításom helyességéről
kérem meggyőződést szerezni a volt Dunántuli r. társa-
ság igazgatóságánál br. Kornfeld Pál ur és Krizkó
Bohus lapényi bányai igazgató urnál, aki akkor a Dunán-
tuli köszénbánya r. t. bányászati tanácsadója volt.

Maradtam teljes tisztelettel.

Nick Mihály
kir. főmérnök.

A levélhez a magunk részéről sietünk hozzá-
tenni, hogy igazán nem volt a szerkesztőség szán-
dékja az előző üzemvezető tudásának kicsinylése.
Szó szerint adtuk baranyamegyei tudósítónk híré-
t, amit sokkal fontosabbnak tartottunk, semhogy korri-
gáltuk volna, gondolván, hogy közvetlenebb tapaszt-
alatok nyomán íródott levele. Megkérdeztük egyéb-
iránt Nick Mihály nagyobb megnyugtatósa végett
báró Kornfeld Pált, a Hitelbank igazgatóját, aki
az ő ismert szíves készségével világosított fel ben-
nünket e kérdésben:

»Ismerem persze Nick Mihályt — mondotta
a báró. Nick igen lelkiismeretes és értelmes
szakember. Az ő előadása fedi a valót. Csak-
ugyan, még a Dunántuli Köszénbánya r.-t., mely-
nek komlói bányájánál volt üzemvezető, furtak
meg egy 11—12—13 m-es széntelepet, amely
egy vetődés közben kimaradt. Azonban dolgoz-
tak tovább, a munkát folytatták és furásokkal
több helyen megállapították, hogy megint meg-
találták a kérdéses széntelepet. Ezen furások
alapján megállapított rétegek képezték alapját a
komlói adás-vételnek. Midőn t. i. Komló eladása
szóba került, a miniszter kiküldte szakértőit és azok

ezen furásokkal megállapított széntelepek ismerete alapján tettek előterjesztést a bánya megvételére.

Mi a magunk részéről csak örülünk annak, hogy kétségtelenül odaállíthattuk a világ elé, hogy Komlón igazán ott van az óriási széntömeg. Ami a félreértést illeti, még csak annyit, hogy ez a telep valószínűleg egy »ujabb« telep. A vétel alapját képező telepet ismerte tudósítónk is, arról tehát fölöslegesnek találta »ujból« szólni. Ez az alig 60 m-nyire a föld színe alatt talált telep egy újabb lelet, mely 10-től nem 12—13 vastagságig, hanem imitt-amott 22 m. vastagságig terjed. Ami egyébként még örvendétesebb körülmény.

A kissármási földgáz értékesítése előtt az állam négy férfiut küldött Amerikába, hogy az ottani földgáz felhasználását illetőleg tanulmányokat folytassanak. Ezek közt volt Katona Lajos magánmérnök is, aki Amerikában szerzett tapasztalatai s összegyűjtött adatai alapján már összefoglalta jelentését a pénzügyminiszterhez. Javaslatot tesz ebben, miként képzeli el a sármási gáz felhasználását és rendkívüli jelentőségűnek mondja a földgázforrást nemzetgazdasági szempontból. Katona most nagyobb munkához fogott, melyben a jövő szakközönség számára kellő adathalmazt bocsát rendelkezésre. Meg kell jegyeznünk, hogy amerikai kiküldetése előtt Katona tudunkkal nem is járt Kissármáson, tehát csak nagyjából tájékoztatták az ottani viszonyokról, ahelyett, hogy megismerlést tettek volna vele előbb az itteni gázkut helyét és körülményeit. Mindenesetre többet használt volna az ügynek, ha előbb látta volna Kissármást, mint most, post festa, mert egészen más szemmel ítéltetett volna, míg most legfőleg csak összehasonlításokat tehet. 16.000 koronába kerülő ily tanulmányutnál rá lehetett volna szólni még egy Budapest-kolozsvári kirándulási költséget annál is inkább, mert — úgy véljük — a többi tanulmányozó urak jártak Sármáson.

Egy bányatársulat telket kap. A nagybányai Szent Lukács bányatársulat, úgy halljuk, nem tartozik azon szencsétlen, vergődő, szűnetelő, látszat-bányászatra alakult bányatársulatok közé, mint amelyeket nap-nap után megrendszabályoznak a bányahatóságok. A Szent Lukács bányatársulat nemcsak működik, hanem még telket is kap üzeme kiegészítésére. Nagybánya városától kért 160 □-ól földterületet és a községi képviselőlet évi 10 kor. jogdíjért nevezett társulatnak át is engedte.

A „Titanit“ gyár, mely évek hosszú soráig az üzleti sikernek csak nyomát sem tudta produkálni megfelelő vezetés híján, szerencsés irányba jutott akkor, mikor Reimann Lázár udvari tanácsos, a Salgótarjáni Kőszénbánya r.-t. általános igazgatójának, kezdeményezésére a magyar pénzügyvilág élteje vette kezébe ügyeinek vezetését. Hogy e megítélésünk mennyire helyes, az mutatja leginkább, hogy a Titanit biztonsági robbantószer, melytől eladdig idegenkedtek, abban a pillanatban, mikor Reimann elhatározásának híre ment, egyszerre jó patinát kapott és egyszerre mindenfelé felismerték, hogy csakugyan megfelel a hozzáfűzött kívánalmaknak. A kereskedelmi ügyvezetést —

mint ezt annak idején jelentettük — Déry Károly kir. tanácsosra, a Dunagőzhajózási Társaság nyug. kereskedelmi igazgatójára bízták, akihez szintén jó auspiciumokat fűztek. De nem sokáig maradt a vállalat kebelében, mert, — miként most erről értesülünk, — Déry hajlott korára való tekintettel megvált állásától. Déry kilépését saját igazgatósága fájtalja legjobban, amely mindhiába iparkodott rábeszélni szándékának megmástitására. Hajthatatlan maradt s felhozta egyébkénti erős elfoglaltságát is, ami lehetetlenné teszi az ő korában még egy oly széleskörű vállalat kereskedelmi ügyvezetésének lebonyolítását is. Déry Károlyban jeles erőt veszít a Titanit társaság, akit bizonyára nehezen fognak nélkülözni.

Schmidt és Hippmann. Ez a két érdemes férfiú az, akik együttes erővel és szorgalommal buzgólkodtak azon, hogy a komlói szénterületet, amennyire lehet, egész területében felfedjék. Ezt akarja kifejezésre juttatni a komlói állami bányák üzemvezetője, aki szerkesztőségünkhöz intézett levelében kéri a fenti sorainak közzétételét. Schmidt lovagias óhajának tehát készséggel tesz eleget a következőkben a szerkesztőség:

Igen tisztelt Doktor Ur!

Felkérem igen t. Doktor urat legyen olyan szives becses lapjának legközelebbi számában a következőket közzélelni:

„Schmidt Jenő kir. mérnök értesít Komlóról, hogy az ottani vastag telep feltárásában neki anyai része van, a menyői Hippmann Géza üzemvezető mérnöknek.“

Szivességét előre is köszönve,
vagyok tisztelő hive

Schmidt.

Az alkalmilag egyesültek. Nem egy ízben emlékeztünk meg már azokról a nagy ismeretlenekről, akik föllelkésülve a Dunagőzhajózási Társaságnak, jánosí Engelleknek, illetve utódaiknak, az államnak, meg egy kissé gróf Kornis Károlynak a példáján, »alkalmilag« összeállottak, hogy Baranyamegye szénmedencéjéből szintén kivessék részüket. Kik legyenek ők, a szénkutatók és mélyfúrók, azt nem lehetett mindmáig egész hitelességgel megállapítani. Csak azt tudni, hogy meglepő következetességgel fúrnak. Közel 800 méterre haladtak alá Rakyék furói Nádasd közelében, de még mindig nem találták meg azt a széntömböt, amelynek előjvetelét oly melegen óhajtják. Így tehát várakozó álláspontot foglal el a »Pécsváradvidéki Kőszénkutató Alkalmi Egyesülés.« Eddig tehát se Pécsváradon, se Nádasdon nem ütötték meg a szenet, sőt Pécsváradon már be is szüntették a furást és így egyelőre semmi dolga sincs az újonnan requirált igazgatónak, aki nagy ambíciójával egyelőre legfőleg csak a nádasdi mélyfúrás biztos előhaladásáról szóló jelentéseket igazgathatja, ezt is a Raky-társaság alapos jelentései nyomán.

Altisztek gyűlése. A magyar bányász- és kohászaltisztek orsz. egyesülete aug. 20-án tartotta gyűlését Felsőbányán mely alkalommal megtekintették a veresvizi bányaműveket is. A közgyűlésen a marosújvári, zalatnai, fernezelyi, kapniki, nagybányai és selmeci osztályok is jelen voltak a felsőbányain kívül, valamint a láposbányai és horgospataki altisztiakar. Bradofka Frigyes bányatanácsost tiszteletbeli elnökké választották. 21-én megnézték a felsőbányai kir. bányaműveket s átrándultak Kisbányára a horgony bányákba, azután a fernezelyi kohóba. Végül a kereszthegyi műveket tekintették meg.

Köszénbánya egy fürdő nevéről. Mehádia fürdőhelyről vette elnevezését az a köszénbánya részvénytársulat, melynek megalakítási kísérleteiről már több ízben megemlékeztünk. Az új bányavállalat 450000 korona alaptőkével alakult, célja a Mehádia környékén levő köszénbányatelepek kiaknázása. Hogy ezzel az alaptőkével mit akarnak kezdeni, azt igazán csak az alapító urak tudhatják, hacsaknem az a céljuk, hogy egészen kisszerű és tisztán a helyi fogyasztásra szánt üzemet indítsanak meg. Vagy jó, külfejtésre alkalmas telepük van s ekkor egy kisszerű üzem biztat eredménytel, de nagyobb szabásu bányáknak még feltárási munkálatára is kevés ez az alaptőke.

Rouvier magyar vállalkozásai. Egyik legelőkelőbb politikusunk, talán az illető ma miniszter is, egy alkalommal azt a nagyon találó megjegyzést tette, hogy mi sok tekintetben bizony még »talmi ország« vagyunk. Eszünkbe jut ez a nem nagyon hízogó megjegyzés, olvasva azt a szinte hihetetlen frivolitást és kiskorúságra valló éretlenséget, amit nálunk hirlapilag a Rouvier névvel elkövetnek. Ki ez az utóbbi időben nálunk oly sokat emlegetett Rouvier? Franciaország egyik legnagyobb pénzügyi szaktekintélye, volt francia miniszterelnök, többszörösen pénzügyminiszter. Rouvier, elnöke lévén egy előkelő nagy pénzintézetnek, a legnagyobb előzenyességgel fogadta mindig azokat a magyarokat, a kik különböző pénzügyi tervekkel, vasuti, ipari, bányavállalatok alapításával jöttek hozzá, mindig hangoztatta nagy rokonszenvét hazánk iránt és — egyetlen vállalatot sem létesített. Miért? Mert ezek a kávéházi fézőrök szélhámos nagyzásaikkal rendszeren hazugságban maradtak és terveik, ajánlataik mindig semmivé zsugorodtak, ha alapos vizsgálat és bírálat alá vették. De mindegy. A fézőr élni akar és kávéházi működéséhez jó és nagy nevek kellenek, amelyekkel könnyen hívó, naiv lelkeket elkábit. Erre pedig Rouvier ugyancsak jó név. És így kapják fel a Rónák, meg a Dózsák és úgy dobálóznak ezzel a nagy névvel, mintha legalább is legmeghíttebb üzleti összeköttetésben volnának vele. És napilapjaink, sőt szaklapjaink is felülnek nekik és nincs hét, amidőn nem olvashatnánk Rouvier nagy magyar vállalkozásairól, a bányákról, a melyeket már számtalára megvásároltak, a részvénytársaságokról, amelyek már a legközelebbi napokban megalakulnak. És mindez arra jó és arra való, hogy az illető Rónák és Dózsák ezen a legkomolyabb lapokba is becsempészett állhírekkel maguknak tőkét kovácsoljanak és arra is jó, hogy a külföld előtt is nyilvánvaló legyen, hogy bizony még »talmi ország« vagyunk.

Japán vendég egy hazai telepen. Dr. Shirashawa Homi japán császári erdőtanácsos Tokióból a napokban Resicán járt, ahol megnézte a gyárakat és az Osztrák-Magyar Bányák és Hufák ottani uradalmainak erdősegeit. A japán vendég, aki csudálkozásának adott kifejezést a modern létesítmények felett, a bruxellesi kiállításra utazott tovább kormánya megbízásából. Német-Bogásban is járt egyébként, a hol egy volt berlini diáktársát, dr. Augustin Béla egyetemi tanársegédet látogatta meg.

A nagybányai vízvezeték építése, mint ezt a „N. és Vidéke“ írja, hatalmas méreteken halad. A beton víz-tartó a Palás-hegyen legfeljebb két hét alatt teljesen készen lesz, a csöveket már a város határában rakják a Palás és Giródtótfalu között. Felsőbánya főutcáján szintén rohamosan halad a csőrakás. A héten állandóan 430 munkás dolgozott a csövek elhelyezésénél.

A békési talajvizsgálat. A M. Kir. Főletani Intézet az idén Békésvármegyére terjesztette ki geológiai kutatásait. A földművelésügyi miniszter békéscsabai levelezőnk jelentése szerint oda Timkó Imre osztálygeológus és Balleneger Róbert geológust küldte ki Békésvármegye geológiai alakulatának felvételére. Timkó Imre Csaba, Gyula, Kétegyháza, Csorvás, Kondoros, Orosháza és Kigyós határait vizsgálja. A nagy munka már négy hónap óta folyik és még három évet vesz igénybe az aradmegyei és csanádmegei felvételeket is számbavevé.

Hírek a gyáripár köréből. Szivattyu-telepéhez szükséges gépek szállítására tett ajánlatok közül Temesvár közgyűlése a csapadék-vizszivattyutelep gépeire a budapesti Láng-gépgyár 185.200 koronás ajánlatát, a szennyviz-szivattyutelep gépeire pedig Röck István gépgyár részvénytársaság 138.050 koronás ajánlatát fogadta el. A derítő-medence vasalkatreszének szállításával a közgyűlés mintegy 63.000 korona költséggel a strassburgi Geiger-féle gyárat bizta meg.

A resicai vízvezeték. Már tavaly megemlékeztünk a Steg. áldozatkészségéről, hogy Resicán hatalmas vízművek létesítését tartározta el. Mint krassószörényi tudósítónk jelenti, a resicabányai vízvezeték munkálatok már befejezésükhöz közelednek és a községi képviselőtestület a víz egy köbméternyi fogyasztását 25 fillérben állapította meg. (Ez Budapesten 16 fillér). Érdekes, hogy augusztus 26-án kigyulladt az ottani gyógyszerár s a tüzet az új vízvezeték vizének felhasználásával oltották el.

Munkásszervezetek Európában. Igen érdekes munka jelent most meg Berlinben, mely felsorolja Európa összes államainak munkásszervezeteit, ismerteti azok nagyságát, pénzügyi helyzetét, tagjainak számát. Ebből a kimutatásból megtudjuk, hogy jelenleg Angliá áll első helyen a szervezett munkások számarányát tekintve, holott eddig Németországban volt legerősebb a munkások szervezkedése. Angliában jelenleg 2 millió 410 ezer szervezett munkás van, a munkásság 16 százaléka van a szervezetben. Magyarországon a munkásság 47 százaléka. Európa összes szervezett munkásainak száma 9 millió 400 ezer. A jelentés szerint egész Európán, Angliát kivéve, mindenütt csökkent a szervezett munkások száma, ami arra mutat, hogy mindenfél alakultak újabb szervezetek, melyek a munkások bizonyos hányadát elvonják a szociális szakszervezetektől. Magyarországon a szervezett munkások száma: 102.054. Bevétele 2,480.169 K és a kiadása 1,623.068 K. Pénztárkészlet: 1,003.002 korona. Az összes államok szervezetei a következő segélyeket osztották ki: utassegély 1,5 millió, rokkantségély 0,7 millió, temetési segély 0,9 millió, munkanélküliek segélye 11,5 millió, sztrájksegély 12,5 millió, betegsegély 10 millió és egyéb segély 2,5 millió korona, összesen tehát 39,6 millió korona segély lett kiosztva.

Új vasútépítő rt. Berlini levelezőnk jelenti lapunknak, hogy egy ottani tekintélyes cég (Gesellschaft für Schmal-und Anschlussbahnen m. b. H.) e hó folyamán Magyarországon is fiókot létesít. A cégnek már eddig Európa több helyén van fiókja, továbbá Dél Amerikában, kelet Indiában és Japánban. Nálunk főképp keskenyvágányu- és bányavasutak berendezését fogja szem előtt tartani.

—x A „Szt.-Lukácsfürdő részvénytársaság“ átmeneti évadja igen élénk. Az augusztus havi vendégnévsorban előfordulnak, birminghemi, londoni, bukaresti, belgrádi, new-yorki, dresdai, oroszországi, ausztriai nevek is.

Uj vasut. A nagybánya-kőbányatelepi keskeny-vágányu iparvasut üzeme megindult. Fernezelyre és vissza. Most még csak a deszkát, követ, homokot hordja a vasuti építkezéshez, ha azonban a felsőfernezelyi kisebb szakasz is kész lesz, ami most még valami kisajálítási zavarok miatt el nem készülhetett, akkor megkezdi rendszer hivatását a kisvasut, t. i. a fafuvarozását.

✂ KÜLFÖLDI HIREK ✂

A szénpiac helyzete.

Az angol szénipar 1909. évi legfőbb mozanata a 8 órai munkaidő behozatala volt. Ez a törvény július elsején minden grófságban életbe lépett Northumberland és Durham kivételével, ahol csak 1910. január hó 1-én lépett életbe. Ez a törvény, melynek célja az lett volna, hogy a szénbányászok sorsán javítson, éppen ellenkezőleg, igen rossz hatásúnak mutatkozott. A munkások, kiket a kibányászott szén mennyisége szerint fizetnek, nem voltak képesek 8 óra alatt úgy keresni, mint azelőtt 9—10 óra alatt s így munkabérfelemelést követeltek. A bányatársulatok a piac kedvezőtlen helyzete következtében nem voltak képesek a bért emelni és a nagyobb sztrájkot csak hosszas alkudozással lehetett megakadályozni. A legutóbbi megállapodások szerint a béke némi időre biztosítottnak látszik ugyan, de a szakemberek állítása szerint nem lehet tartós. Az alkudozások eredményeként a szén árát fel kellett emelni, aminek következményét minden szénre utalt iparágban megérezték. A széntermelés az új törvény következtében 5—10%-kal lett kisebb s így csak a nagy versengésnek lehet köszönni, hogy az árak még sokkal magasabbra nem szöktek. A szén árának emelkedését átlag 2 shillingre tehetjük tonnánként. A felsorolt kedvezőtlen-körülmények ellenére is növekedett azonban az angol szénkivitel és 62,547,157 tonnáról 63,176,799 tonnára. Minthogy azonban a külföldi eladásoknál az árakat olcsóbban kellett megállapítani, a kiviteli növekedésből a kivivőknek alig volt hasznuk. A tengerentúli hajózásra felhasznált szén mennyisége 19,474,174 tonnáról 19,713,907 tonnára emelkedett. Anglia 263,758,562 tonna szenet fogyasztott, azaz 2,246,348 tonnával többet, mint 1909-ben.

Görögországban a kőszénkereskedelemben a piraesi kikötő jön első sorban tekintetbe. Azon cikkek között, amelyek Piraeusban forgalomban vannak, a kőszén elsőrendű szerepet játszik. A bevétel állandóan emelkedik Piraeusban. Így 1907-ben 368.000 tonna, 1908-ban 369.000 tonna és 1909-ben 382.000 tonna került bevételre. Görögország összes szénimportja jelenleg meghaladja a 600.000 tonnát, melyből kétharmad részt Piraeus, körülbelül 100.000 tonnát Syra és a maradékot Görögország többi kikötői vették át. A piraesi szénkereskedelem jelentékeny fejlődése bizonyítéka az ipar, hajózás és vasutak növekvő tevékenységének. Éppen azért, mivel a szénfogyasztás — különösen ami Piraeust illeti — a jelentés évében is emelkedett, arra enged következtetni, hogy az ipar és hajózás terén mutatkozó válság még sem lehetett olyan éles, mint ahogyan azt általában hinni lehetett. Mindenestre a kőszénbevétel Görögországba az 1908. év-

vel szemben körülbelül 100 millió okával hanyatlott. Ennek a jelentékeny hanyatlásnak az oka abban keresendő, hogy a feketetengeri hajók előnyösebbnek tartják szénkészlettel ellátni magukat Zougoul-dagban, ahol a kőszén talán olcsóbb áron kapható. Annak idején a Görögországba irányuló kőszén csak angol hajókkal szállították. Jelenleg azonban a kőszénkereskedők görög hajókkal szállítatják megrendeléseiket. 1908-ban 114 gőzös foglalkozott a Piraeusba irányuló szénbehozattal. Ezek közül 60 görög volt, amelyek 211.000 tonna szenet hoztak Piraeusba, a maradék idegen hajózási vállalatok hajóiból állott. A jelentés évében 109 gőzhajó részesedett a Piraeusba irányult szénhozattalban; köztük 69 görög gőzös, amelyek 250.000 tonna szenet szállítottak a kikötőbe. Az itteni piacra tulnyomóan cardiff-newport-i, newcastle-i és westfalai szén került bevételre s azonkívül Pontoherakleából is hoztak néhány tételt Piraeusba. Németország néhány év óta briquetet is importál. A szénárak rendszerint a beszerzési piacok áraihoz igazódnak, azonban a mindenkori fuvardíjtelek is jelentékenyen befolyásolják. Ebből az okból a kőszén piaci ára állandó ingadozásoknak van kitéve. E tekintetben a lefolyt esztendő sem tett kivételt. Az árak 26 és 36 drachma között váltakoztak tonnánként.

Németországban a kőszénpiac az árak az évszaknak megfelelően még mindig csendes irányzatú. Az árak s a szállítások száma megfeszítően változatlanok maradtak. Felsősziléziai szén és barnaszén-brikett kínálata igen gazdag és sürgős. A jegyzések változatlanok.

Furógépverseny Transvaalban. A transvaali bányászat rohamos fejlődése folytán állandó a munkás-hiány, a minek folytán hovatovább a gépi fejtesre kell az oltani bányáknak berendezkedni. Ez volt az oka, hogy a johannesburgi bányakamara furógépversenyt rendezett, melyen 23 jelentkező vett részt. Ezek közül öt gép, transvaali szerkezet, tizenegy angol, öt német és kettő amerikai volt. Az összes gépeket sajtolt levegővel hajtották, noha sajtolt víz és villanyosság állott rendelkezésre. A verseny 1908 febr. havában kezdődött azzal, hogy a johannesburgi egyetemen az egyes furógép hatásfokát, légfogyasztását meghatározták. Már ezen vizsgálat alkalmából 10 gépet kizártak a további versenyből. A megmaradottakkal aztán napszintén kezdtek dolgozni, mely munka mellett három gép ismét kiesett a versenyből. A megmaradt tíz gép aztán állandó felügyelet mellett hónapokon át volt rendes bányauzemben, a mi mellett még további hat gép mondta fel a szolgálatot, úgy, hogy ez évi március havában befejezett verseny utolsó napjára már csak négy gép maradt. A versenybizottság az összes tényezők leikiismeretes mérlegelése után két gépet nyilvánított egyenértékűnek, és ezeket egyenként 60.000 korona díjban részesítette. Az egyik pályanyertes gépet a duisburgi gépgyár részvénytársaság, előbb Bechem és Keetman, készítette „Eisenbeis“ szabadalma szerint. A gépgyár magyarországi képviselője Schember Frigyes Budapest, VI. kerület, Andrassy-ut 50.

A Dräger-féle mentőkészülék. A toplilzi R. Czermack szivattyu- és gépgyár cég a következőleg nyilatkozik: A Dräger-féle mentőkészülék egy pincetüz alkal-mával használatba vétetett és teljesen kifogástalanul működött.

SZERKESZTŐI ÜZENET.

Kereskedő. Jól van. Engedünk sürgetéseinek. A mit levelében említ, az mind szó szerint igaz. Ha kiadjuk, ok nélkül magára veszi sok érdemes ember és mi oktalanul sértettünk. Szó sincs róla, hogy ne volna visszaélés egy országban. Hogy a versenytárgyalások eldöntésénél igen sok esetben sógorság, rokonság dönt, ebben igaza lehet; de, kérjük alássan, lenne talán szives konkrét adatokkal előállani. Ha Ön kiadja az „esetet“ (nem pedig a személyt), mi kiadjuk a cikket teljes felelősség mellett. De ugy általánosságban mi nem mozgunk, mert a testület, qua testület, tisztességes. Ami levele többi részét illeti, köszönjük elismerését s nyugodt lehet, hogy mi résen vagyunk. És teszünk róla, ha alkalom nyílik rá, hogy körmére koppintsunk az illetőnek. Ha t. i. okot szolgáltat rá. Mi oktalan személyi hajszát ép ugy nem folytatunk, mint személyi kultuszt.

K—F—, Pécs. Mi is tévedhetünk, ámbár a jelen esetben nem tévedtünk. De megvan mindenkor és minden esetben az az erényünk, hogy ha tévedtünk, azt be is látjuk és ami a fő, nyíltan be is valljuk. A jelen esetben nincs mit rektifikálnunk.

K—P—, Esztergom. Szivesen kezünkbe vesszük, de igazán mondjuk, nem bírjuk kivenni leveléből, hogy tulajdonképen mit akar. Sziveskedjék bennünket alkalomlag meglátogatni.

P—A—, Kassa. Közgyűlési számunkban fogjuk közölni. — Hogy tulsok lesz a felolvasás? mi is azt véljük, de végtére is mindenki csak annyi és azt a felolvasást fogja meghallgatni, a mi őt specialiter érdekli.

H—Jch, Budapest. Legcélszerűbb ha közvetlenül Andreics János miniszteri tanácsos ur ő méltóságához fordul. Ő méltósága a rendező bizottság elnöke.

A—y J—e, Kolozsvár. Éppen kapóra jön egy vegyi ujság és ebben megtaláljuk a kellő választ az Ön kérdésére, hogy mily szer ajánlható hülésből eredő betegségek ellen. Ime: Eljárás hülésből eredő betegségek gyógyítására való szer előállítására. 5 gr. kamilla teát 50 gr. desztillált vízben fölforralunk és ezen főzetet a teáról leöntve 100 gr. konyhasó (natriumchlorid) és 115 gr. denaturált spiritusz oldatával összekeverjük. Ezen így kapott oldathoz 167 gr. tiszta terpentinolajat, 84 gr. spiritus sinapis-t, 84 gr. petroleumot, 84 gr. spiritus camphoratést, 25 gr. hangyasavat, 25 gr. juniperus pini(i) (fenyőillat) és 160 gr. tiszta borszeszben oldott 100 gr. konyhasót teszünk. Ezen keveréket erősen összekeverjük, amíg egy teljesen homogén oldatot kapunk, melynek előállítására Dr. Borovszky Rezső Szent-Fülöpi orvostudor szabadalmat kért. A szerrel a fájdalmas testrészeket addig dörzsöljük be, amíg a bőr a szert beszívja. Mihelyt a bőr dörzsölés után nedves marad, a dörzsölést abba hagyjuk. Általában naponként egyszeri használat előtt erősen felrázandó.

F—O—, Wien. Nem tudjuk, hogy az új igazgatósági tagok mit fognak lendíthetni azon a beteg bányavállalaton. Annyiban mindenestre szakértők, hogy tudják, hogy a szénnel fűteni szoktak.

A budai Szt.-Lukácsfürdő „Nagy-szállodájában“ és „Thermal“-szállodájában szoba teljes ellátással naponként 10 kor.-tól feljebb. Minden szoba kilátással a Dunára. Kénes iszapfürdők és iszapborogatások. Fürdőismertetést díjmentesen küld a

Szt.-Lukácsfürdő

(B 348/52/II) részvénytársaság.

A német ipar vívmánya!

A johannesburgi (Transvaal) nyolcz hónapig tartó versenyfúrásnál ez a furógép, melyet a „Duisburger Maschinenbau A. G. vormals Bechem & Keetman, Duisburg“ állít elő, az 50.000 márkás I. díjat kapta.

Vezérképviselője Magyarország részére:

Schember Frigyes, Budapest VI., Andrásy-ut 50.

(B 212/44) Az „Eisenbeis“-féle szabadalmazott réselőgépek egyedüli engedélyese.